Hoe water van last tot lust werd in Vughtse Gement, Moerputten, Vlijmens Ven en Bossche Broek

HoWaBo en BitM, waar begon het allemaal ook alweer

presentatie Colalitie Natuurlijke Klimaatbuffers
Cromvoirt, 6 maart

Fons Mandigers Natuurmonumenten
Joris van Herk Waterschap Aa & Maas
Marcel Vermeulen Staatsbosbeheer

Ambitie: Groene Rivier; robuuste verbinding tussen Brabantse beken-Maasdal.

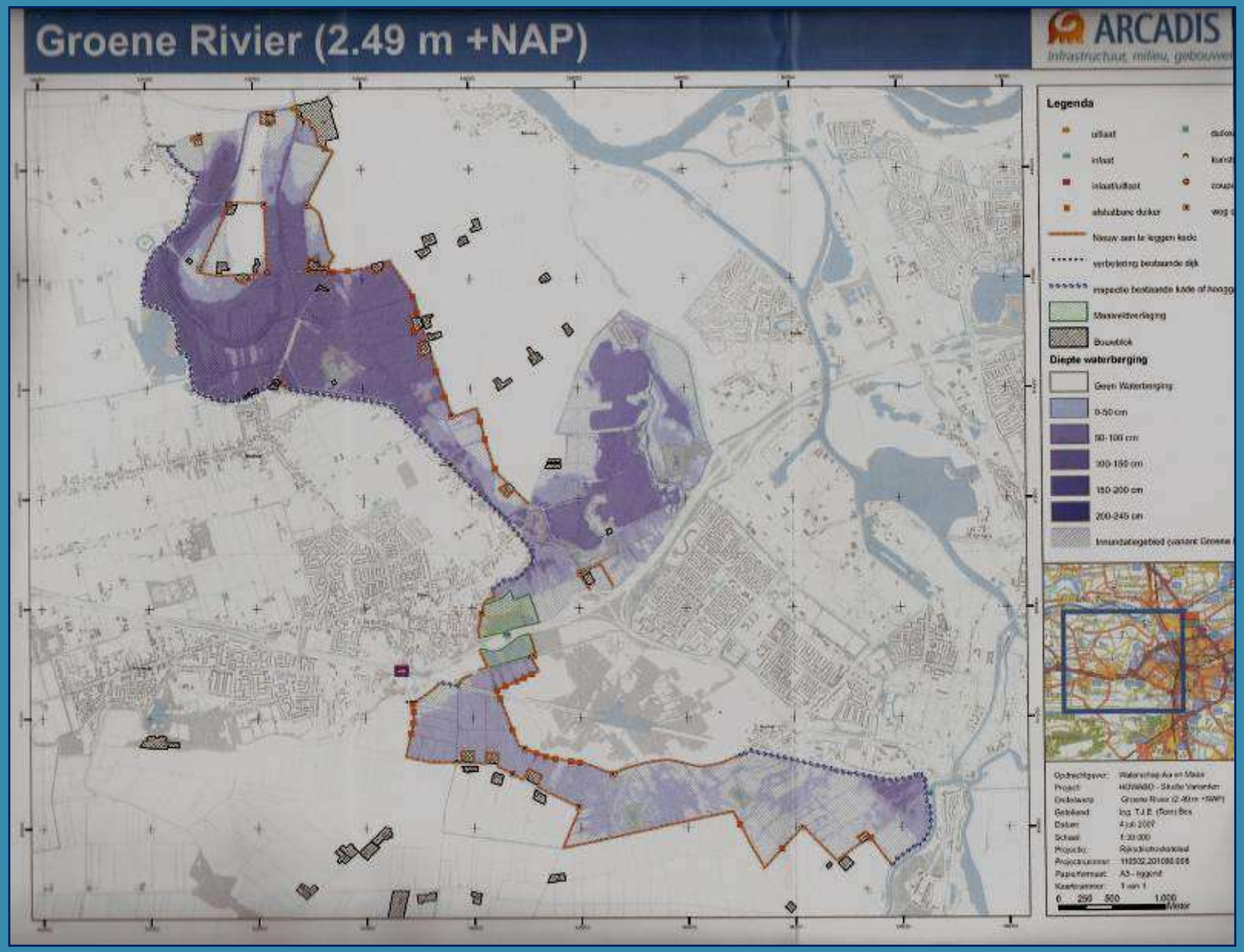

Onderdeel van het Natuur Netwerk Brabant en Natte NatuurParel.
Natura 2000 gebied Vlijmens ven, Moerputten en Bossche Broek

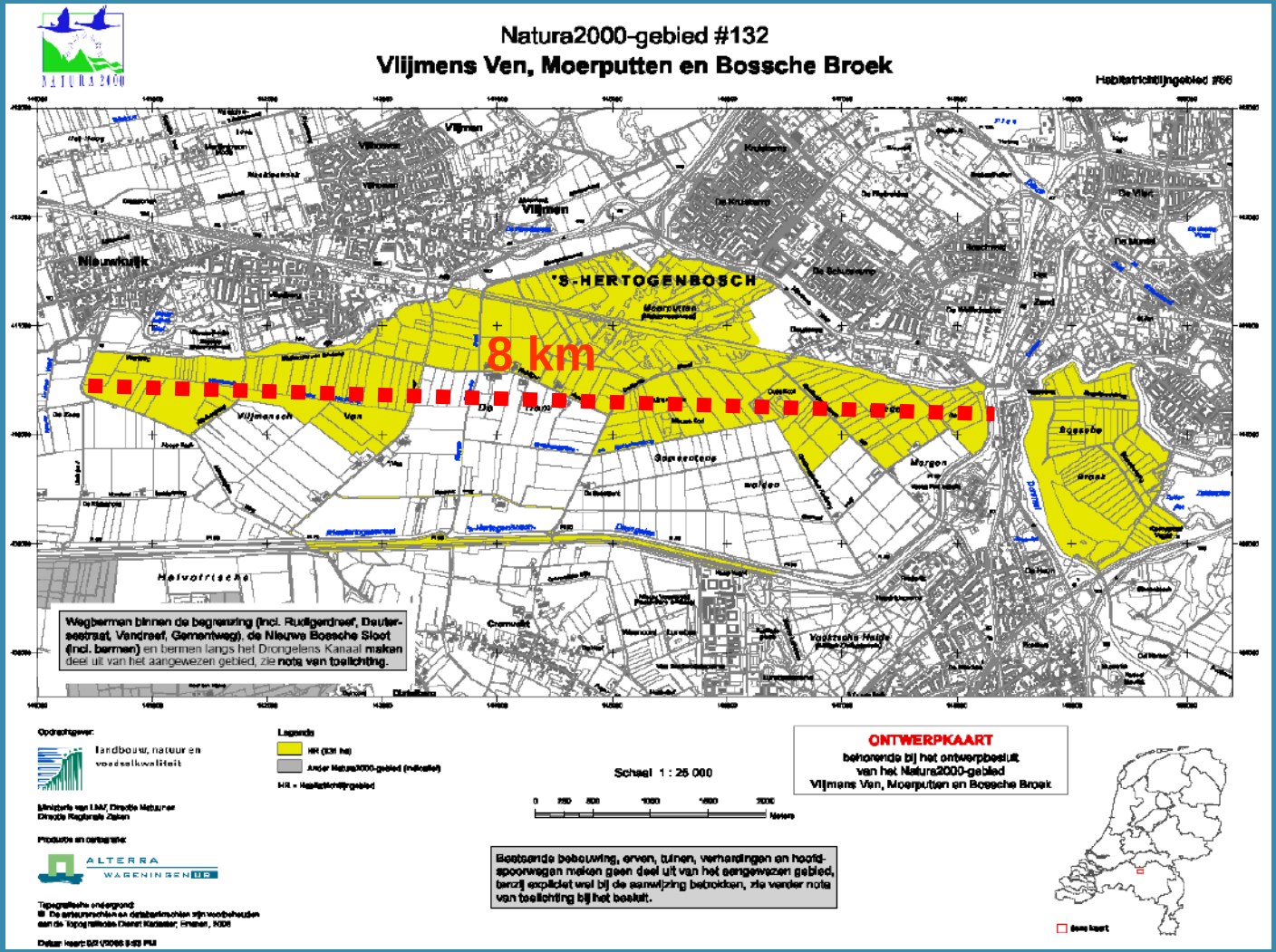

Natuurmonumenten

“Dat gaat naar Den Bosch toe ……..

‘s-Hertogenbosch verzamelpunt van water.
Eeuwenlang van groot strategisch belang.

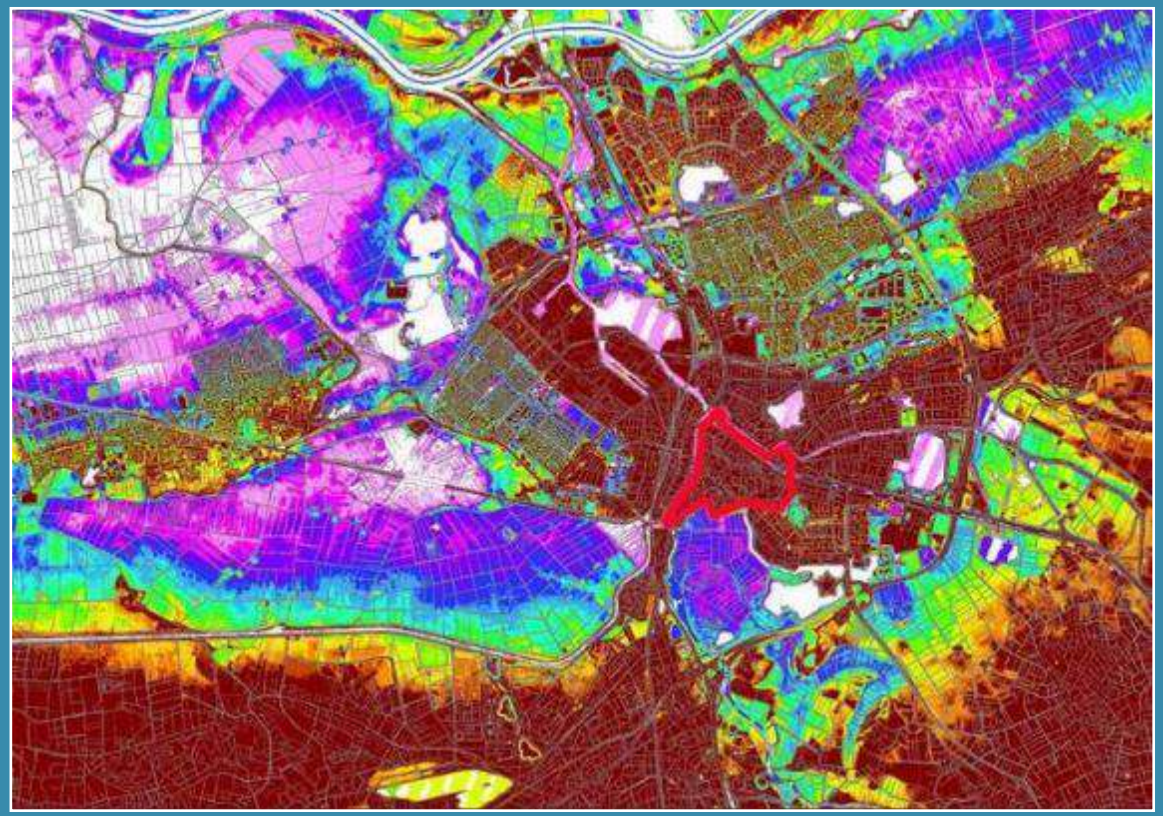

Hoogtekaart Noord-Brabant – breuklijnen

‘s-Hertogenbosch ‘het putje’ in de Centrale Slenk

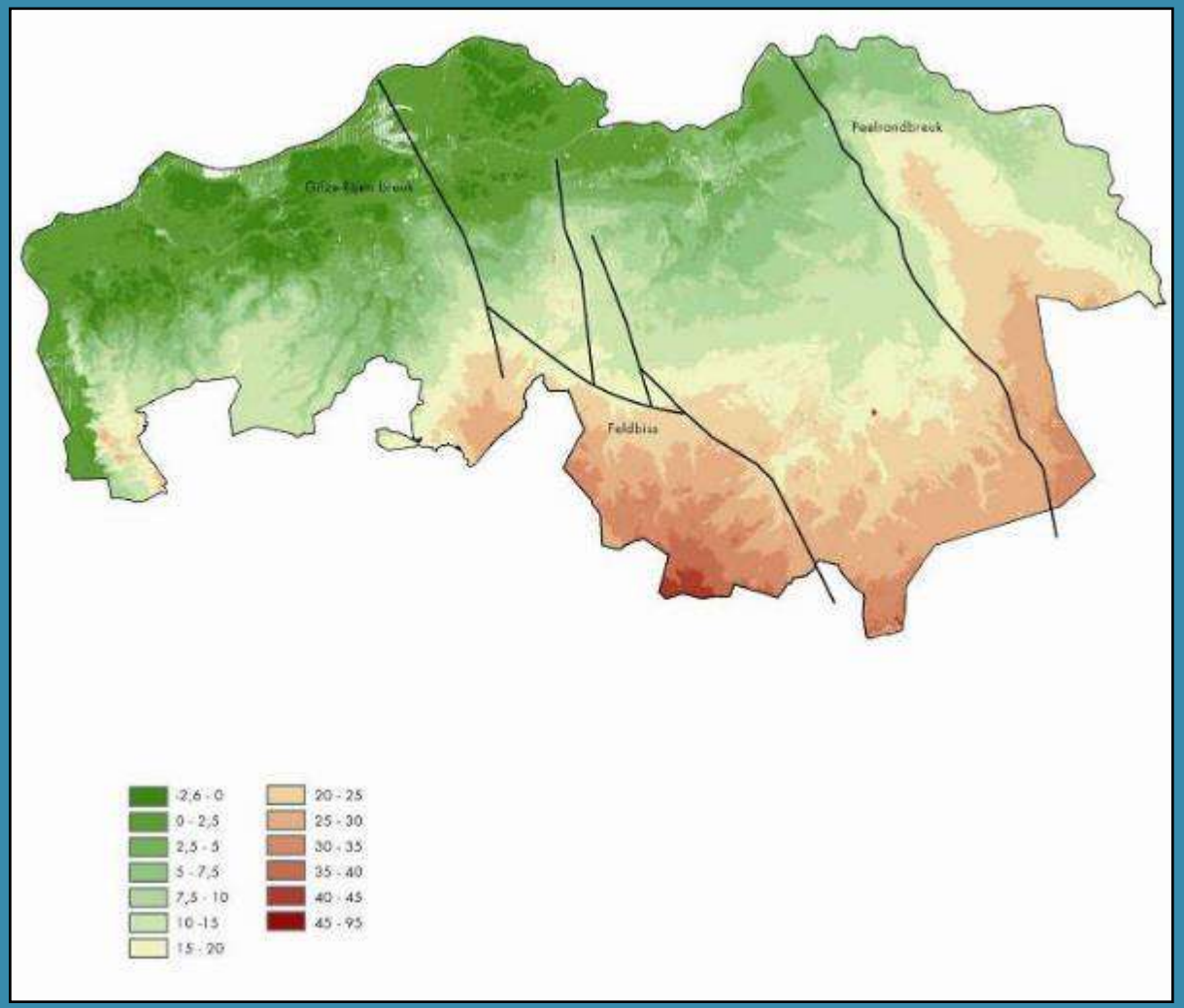

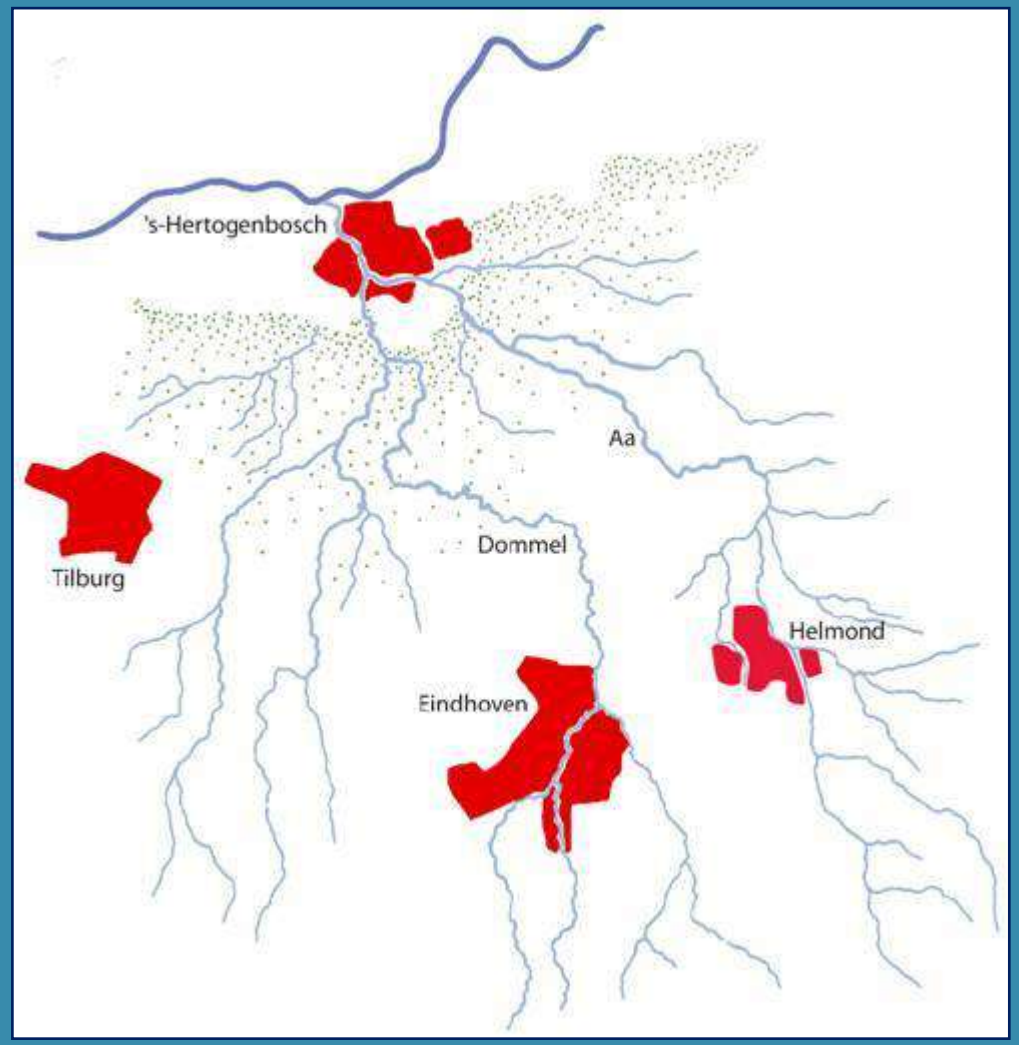

De geschiedenis van ‘s-Hertogenbosch is doordrenkt met water

Vughterstraat tijdens een hoogwaterperiode
(foto:afd. Erfgoed ‘s-Hertogenbosch)

Grote hoeveelheden zand waren nodig om het drassige land geschikt te maken voor de bouw van woningen. Daarvoor waren veel mannen en evenzoveel kruiwagens nodig. In het kader van de werkverschaffing was het bouwrijp maken van de grond een goed project. Foto 1934.

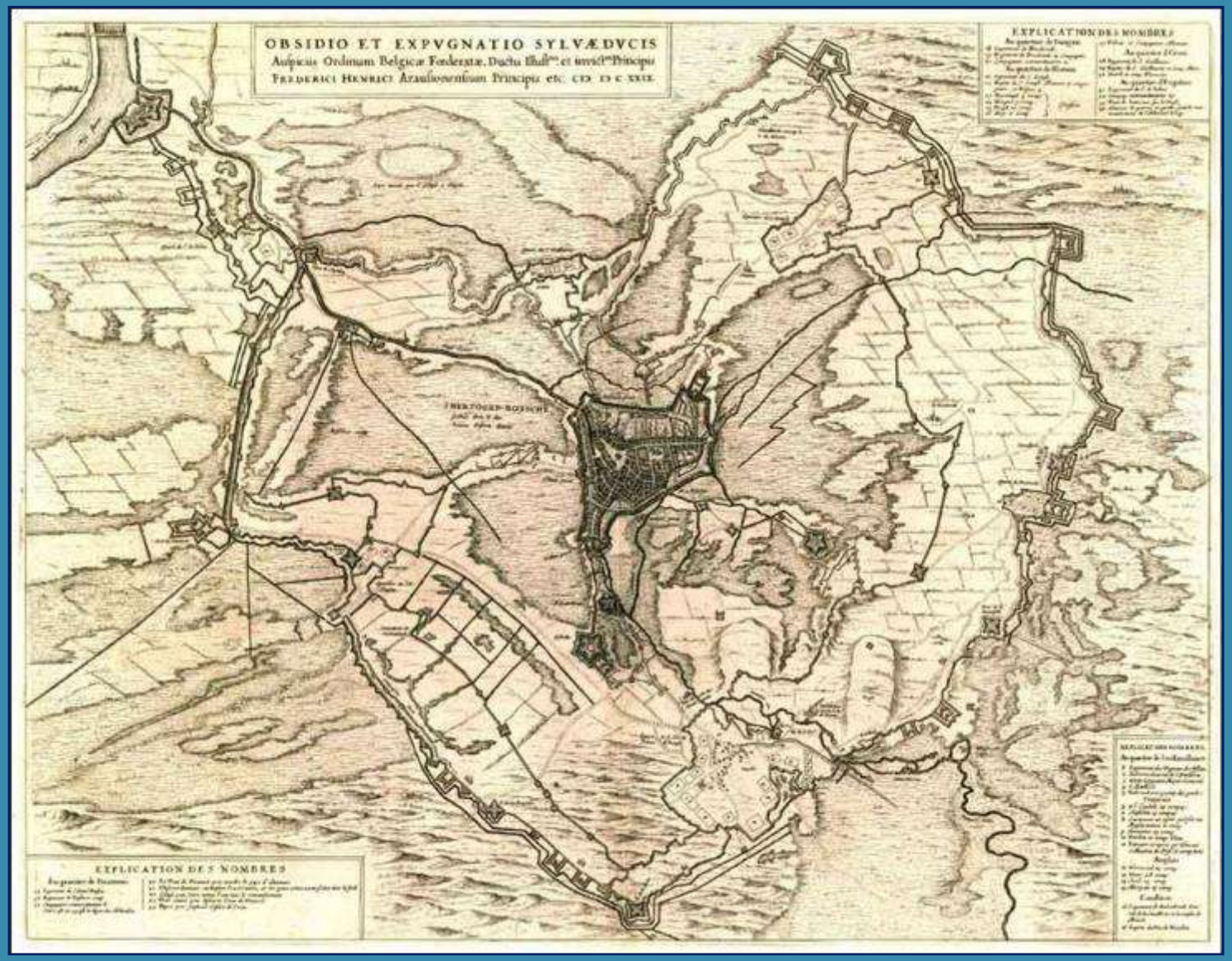

De belegering van den Bosch in 1629 door Frederik Hendrik, Circumvallatielinie.

Eeuwenlang onder invloed van de Beersche Overlaat en Beersche Maas (Zuiderwaterlinie).

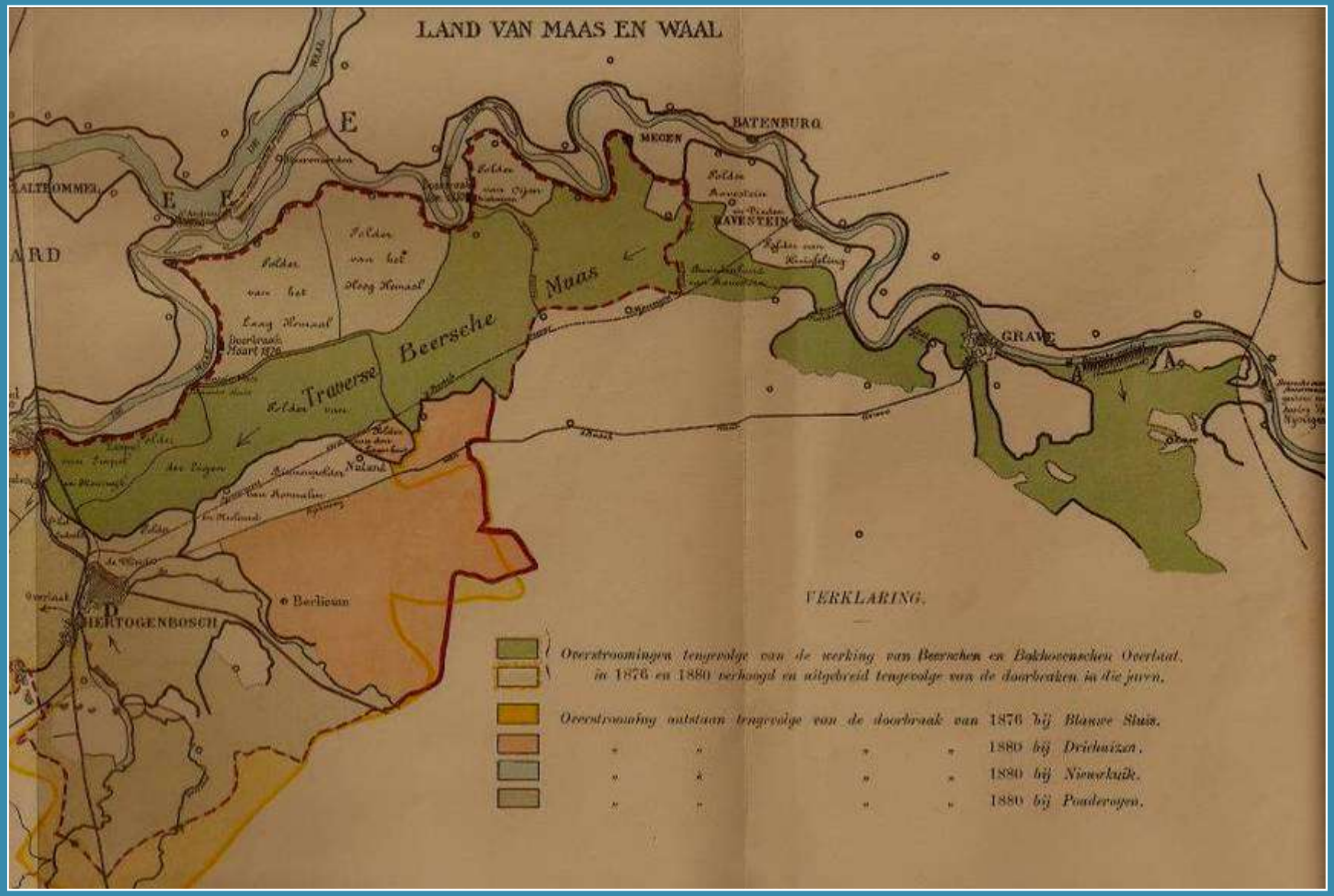

1995, Howabo ontstaat

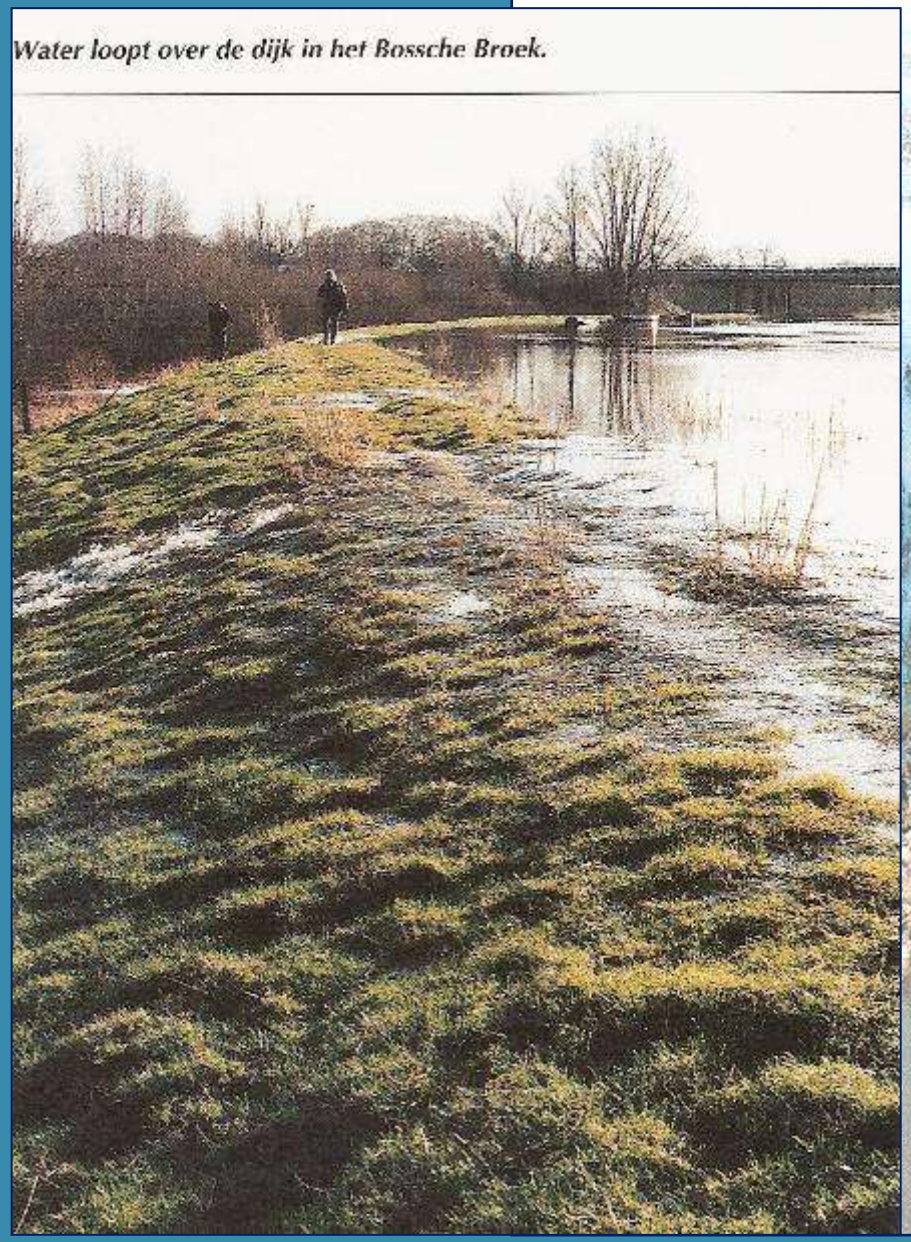

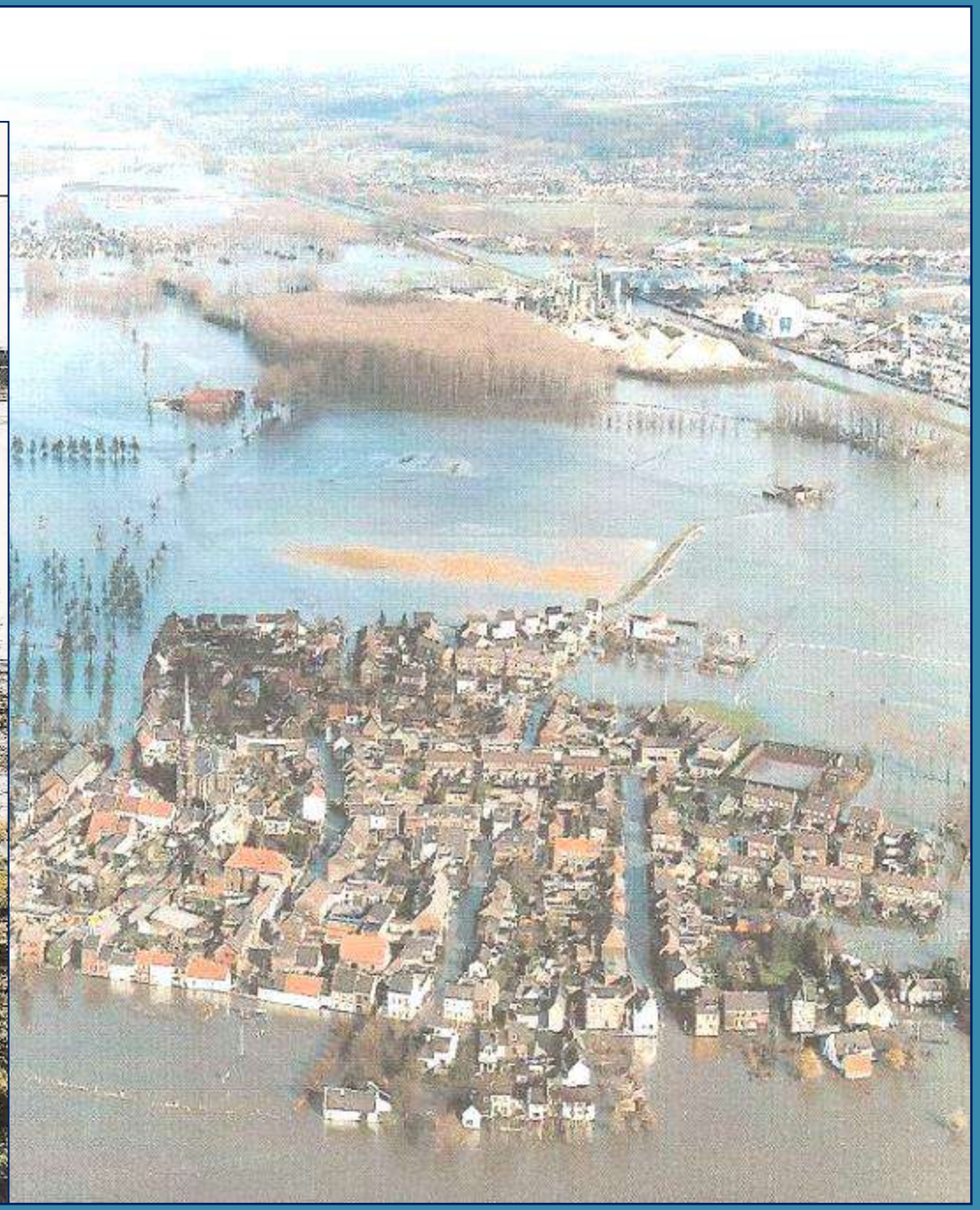

In ’93 en vooral in ’95 in korte tijd extreme hoeveelheden neerslag.

De pieken van de Dommel, Aa en Maas vallen samen.

Problemen met water dienen zich opnieuw aan bij Den Bosch, maar nu vooral via de achterdeur.

Dijkdoorbraak Dommel, het gehele Bossche Broek gaat voor langere tijd onder water, inclusief de A2.

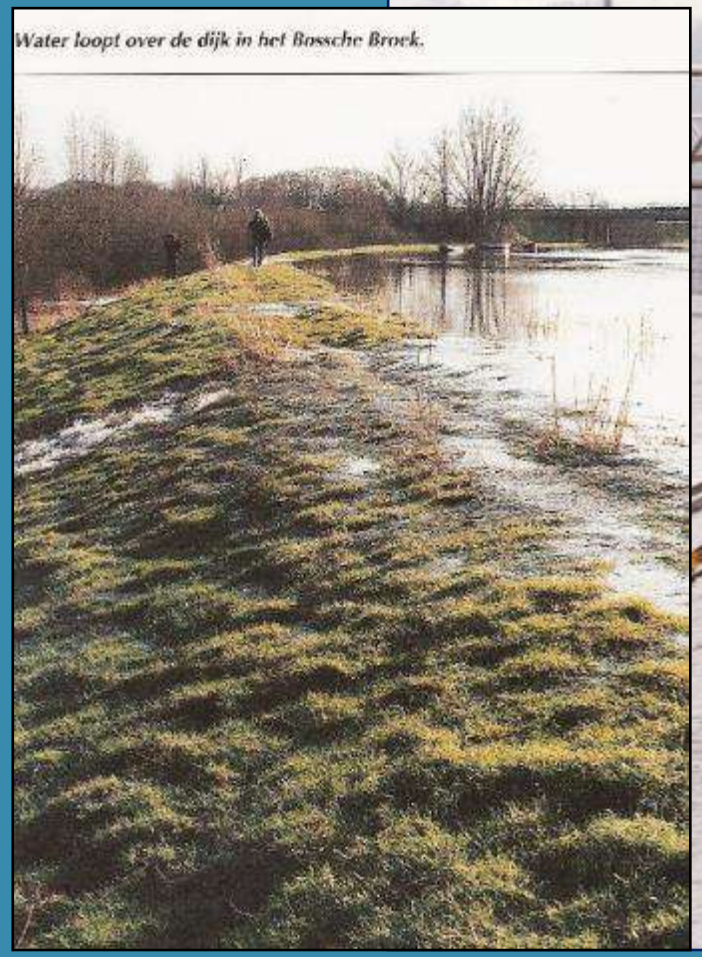
Water loopt over de dijk in het Bossche Broek.

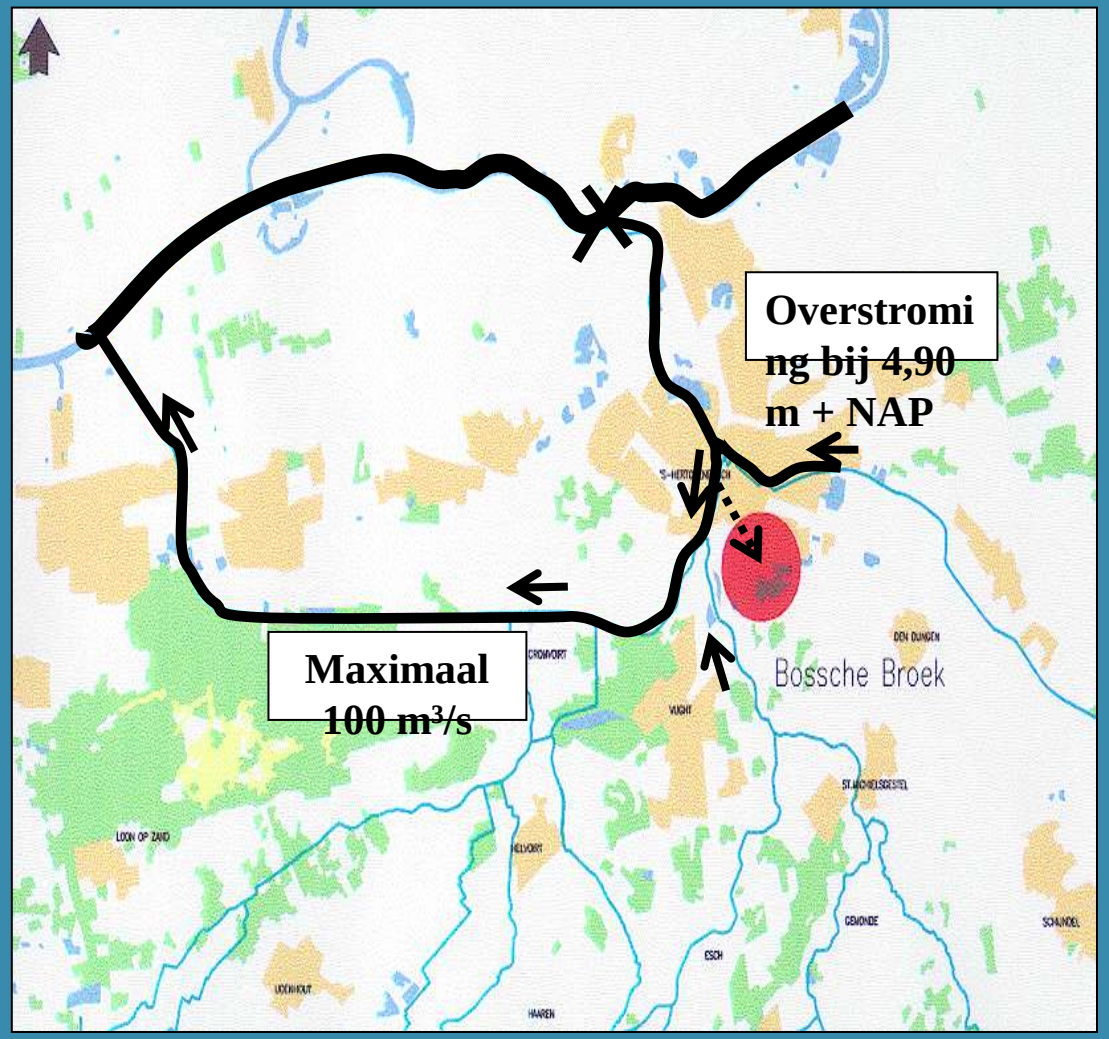

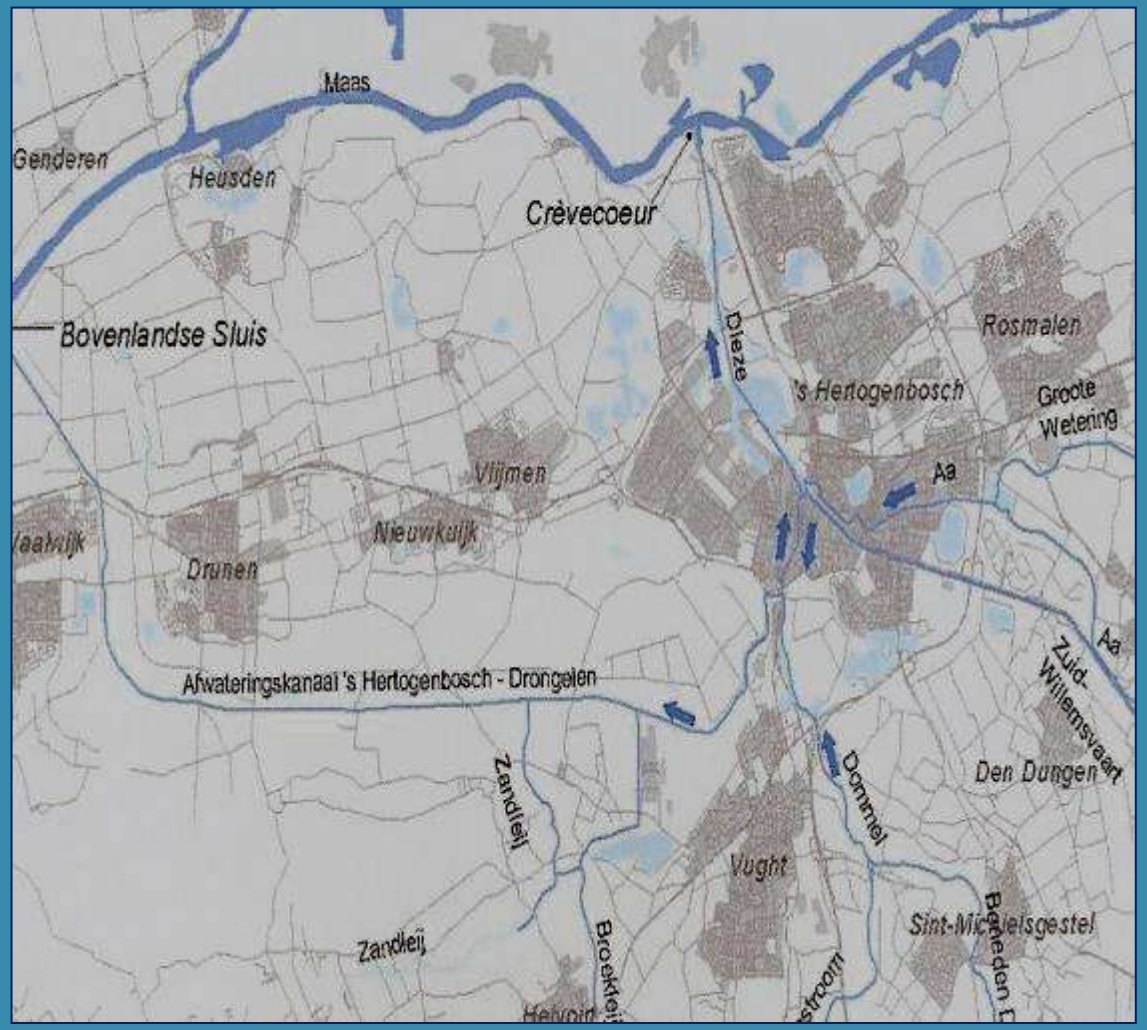

‘s-Hertogenbosch bijzonder kwetsbaar voor hoogwater.
Extra waterberging noodzakelijk, 4,5 mlj m3 korte termijn opgave.
Verwachting is extra berging voor lange termijn, 9 mlj m3

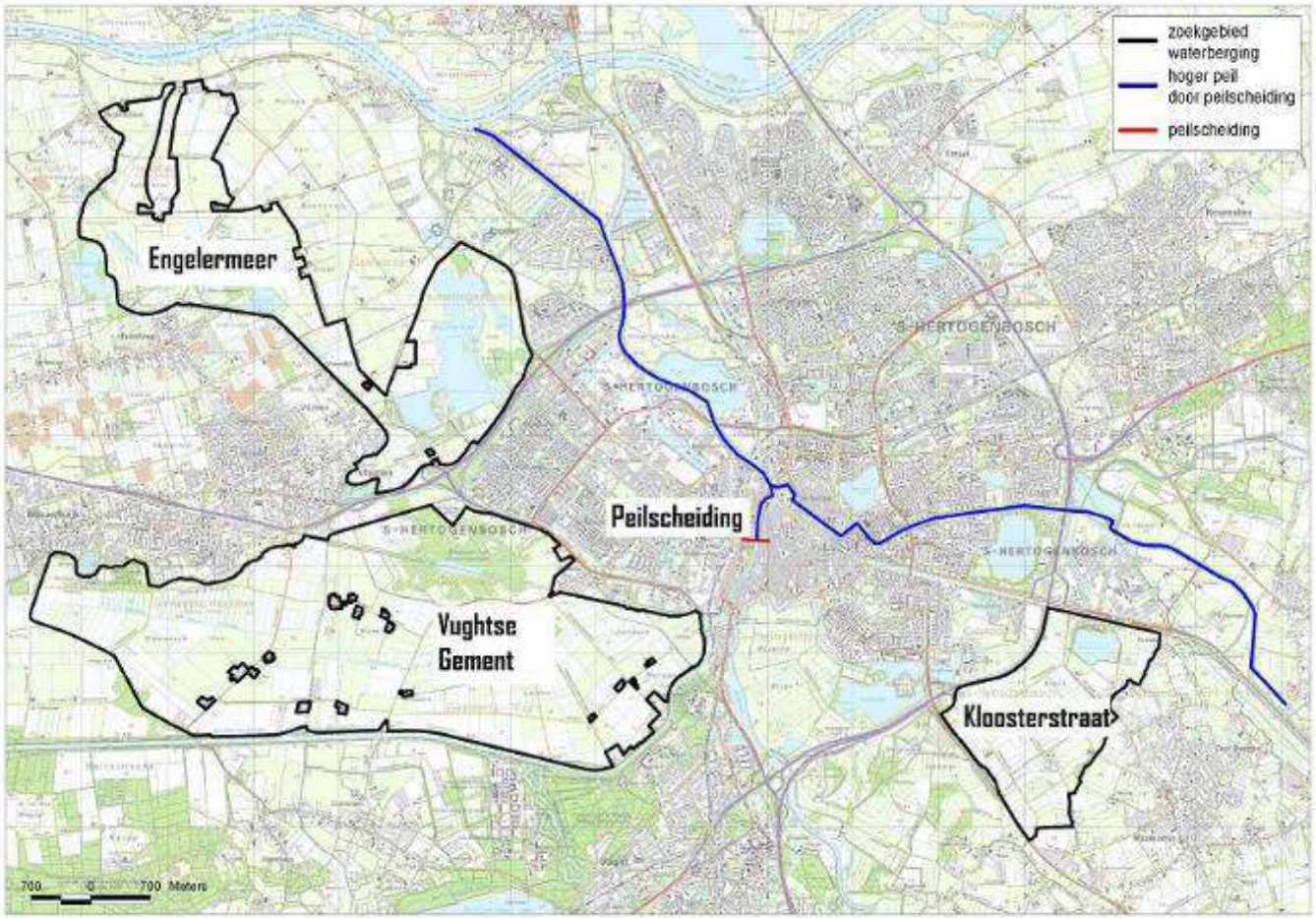

HoWaBo, mogelijke en kansrijke gebieden/varianten in beeld en op kaart.
Koppeling waterberging en natuurontwikkeling

Uit te voeren hoofdmaatregelen inrichting

- kwelwater benutten, aanpassing watersysteem (Natte NatuurParel);
- voedselarme (bodem)condities creëren, microreliëf versterken (verwijderen bouwvoor);
- oppervlaktewatersysteem: landbouw en natuur ontvlechten;
- inundatiegebied Rijskampen opschalen (wintergasten, weidevogels), hydrologische buffering Moerputten;
- werk met werk maken door integratie opgaven natuurontwikkeling en hoogwaterbescherming ‘s-Hertogenbosch;
- aanleg 15 km hoogwaterkaden (1-1,5 m hoogte);
- vegetatie ontwikkeling na inrichting versnellen door maaisel van vochtig schraalland aan te brengen;
- (na inrichting nauwelijks bedreigingen buiten de stikstofdepositie)

Natte natuur, droge voeten

Waarom HoWaBo?

Als extra waterberging nodig is

Wat gaat er gebeuren?

Betere natuur

Recreatie: mooi en toegankelijk

Blues in the Marshes

De planning

2013
- Contractvoorbereiding
- Aanbesteding

2014
- Start uitvoering

(Gefaseerde uitvoering in 2014-2015)

2015
- Uitvoering gereed

GEMEENTE HEUSDEN

Martens en Van Oord

Waterschap Aa en Maas

staatsbosbeheer

Natuurmonumenten

Provincie Noord-Brabant

De Vlinderstichting

Samenwerkende partijen in de uitvoering van
‘HoWaBo en Blues in the Marshes’

NATURA 2000

Life

Relatie met Corridorstudie A 59, later opgegaan in Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL). Koppeling met ontsnipperingsopgave A59

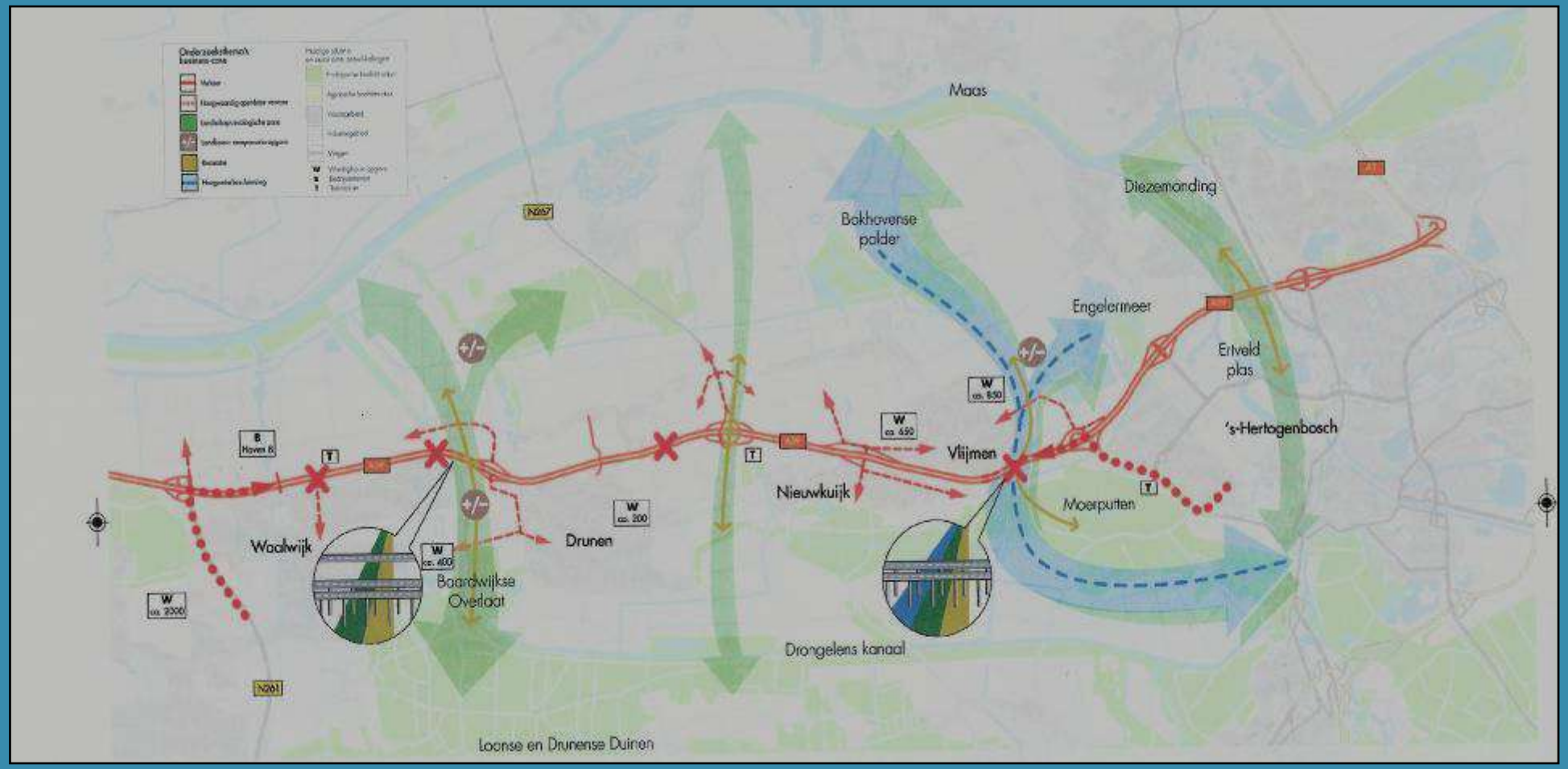

Relatie De Groene Delta:

Het fel begeerde
“Rondje om de west” op de kaart.

Koppelingen evident, majeur en vernieuwend karakter in beeld bij betrokken partijen, groot commitment.

Ontsnippering A59 grote uitdaging.

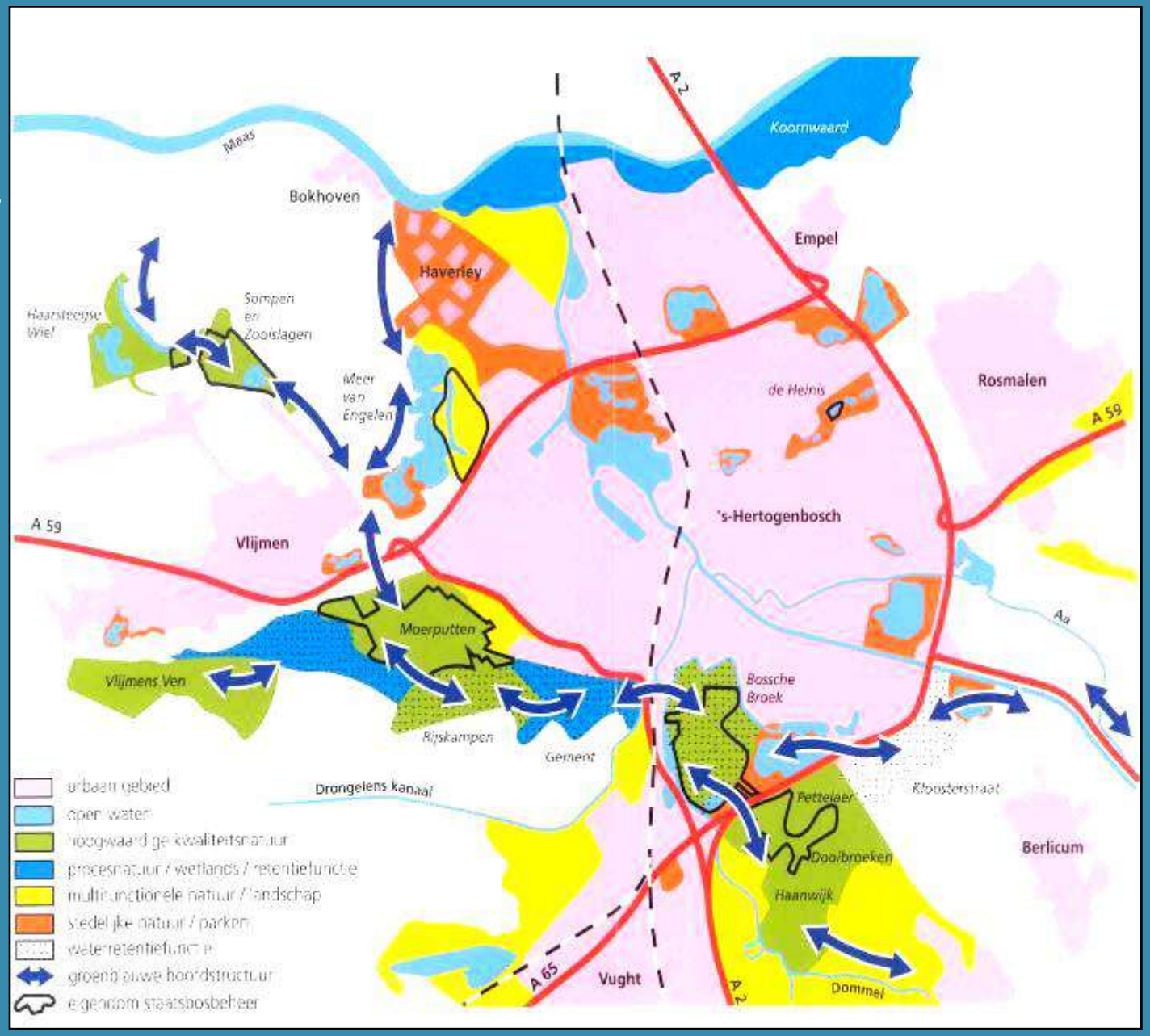

Faunatunnels EVZ Fort Isabella gerealiseerd in combinatie met zuidwestelijke Randweg ‘s-Hertogenbosch

Planuitwerking en realisatie klimaatbuffer Bissertpolder door SBB

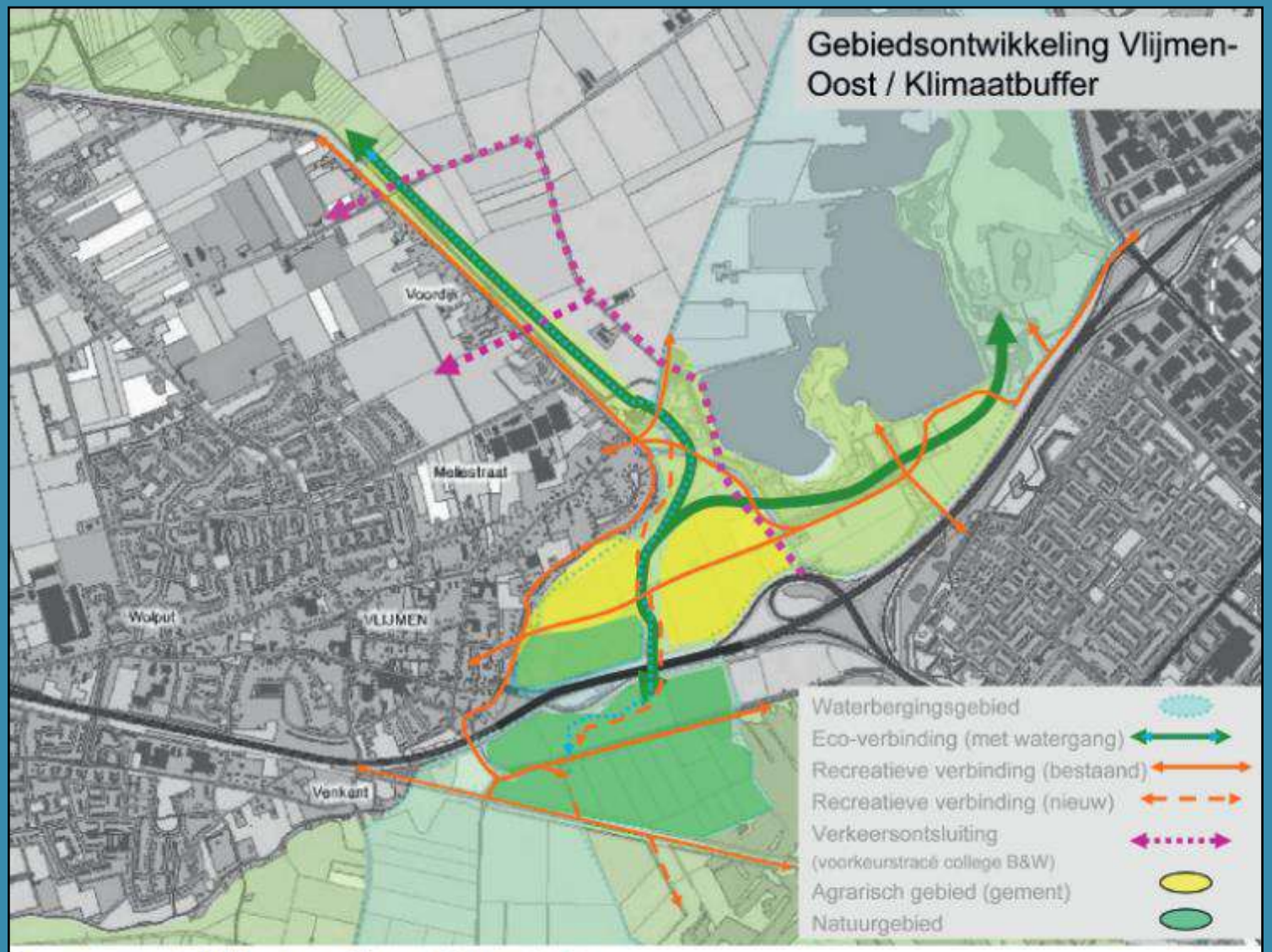

De voorgenomen ontwikkelingen tussen Vlijmen en 's Hertogenbosch.

Ingebrachte gebiedvisie tbo’s gebiedsproces beheerplan N2000

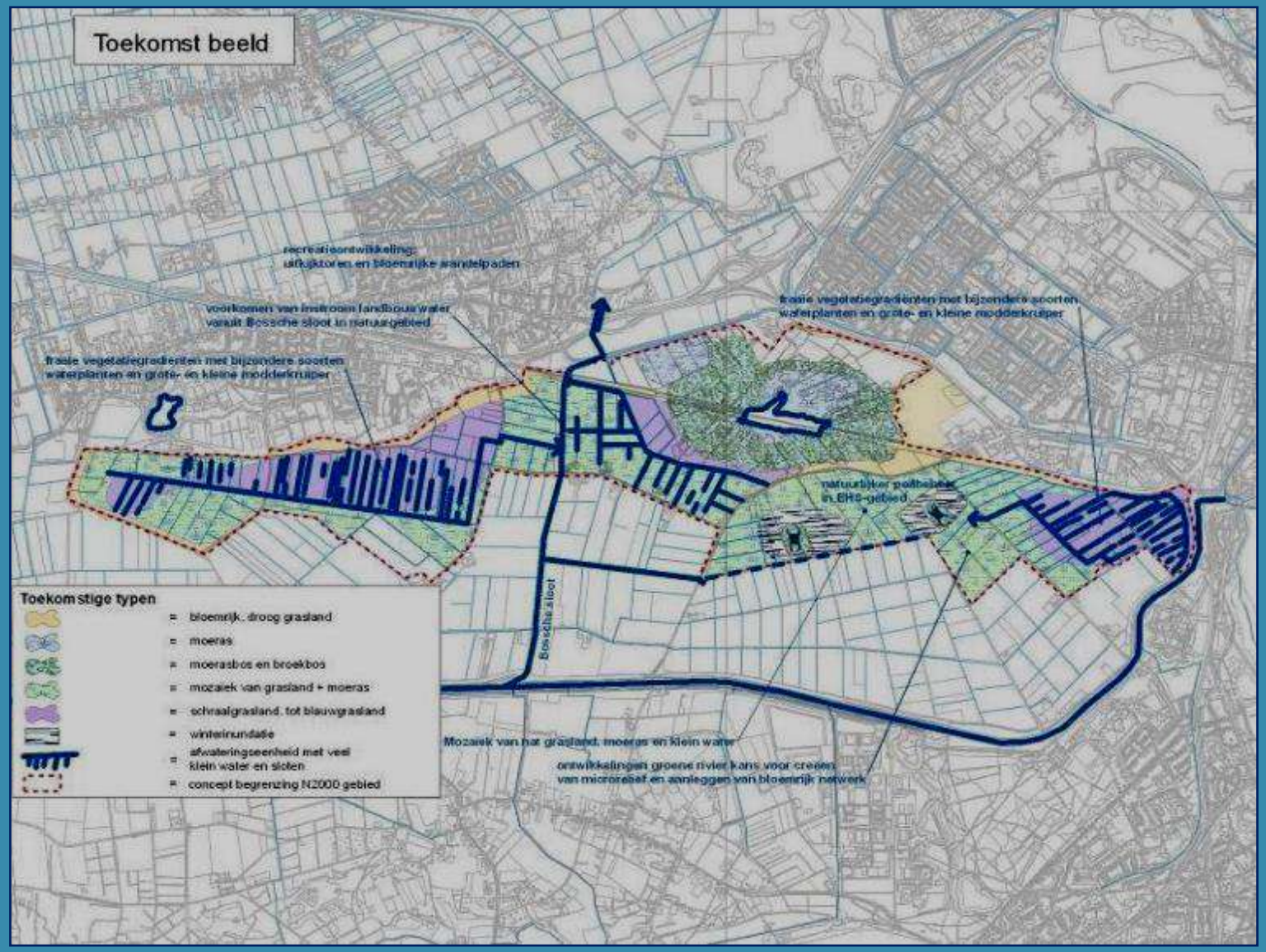

Landbouwontwikkelingsplan aanleiding tot kavelruil

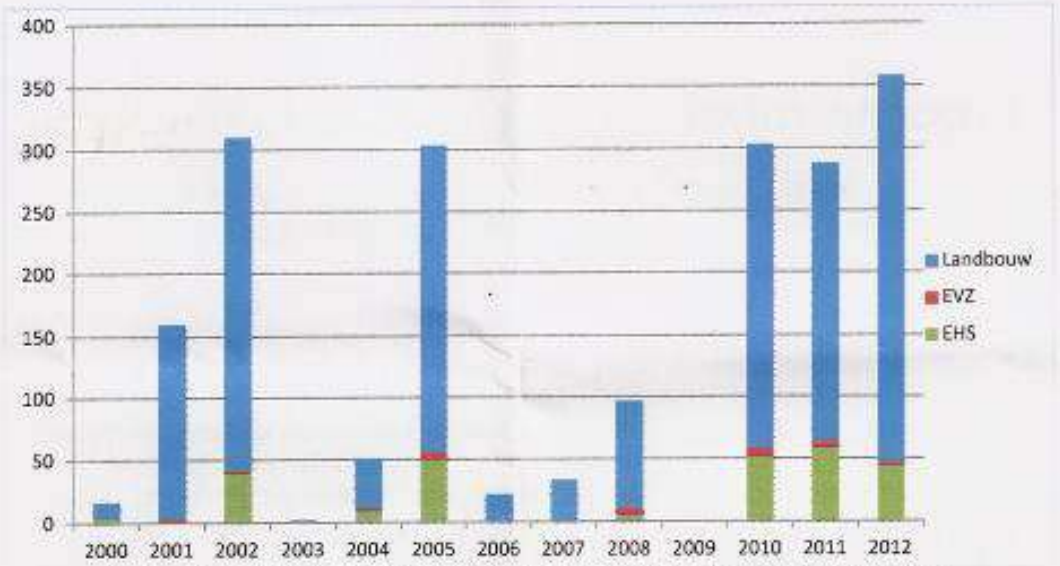

Hectaren kavelruil per doel, verdeeld over de jaren waarin de aktes passeerden.

De provincie sluit op 23 maart als gastheer met de overige betrokken organisaties het project officieel af. Op 20 april wordt voor de deelnemers een feest georganiseerd.

De kavelruil is financieel ondersteund met een subsidie vanuit de provincie, eigen bijdragen van de diverse partijen en vanuit het Europees Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP). Want Europa investeert in zijn platteland. Het project 'Kavelruil Heusden' maakt onderdeel uit van de herinrichting van het platteland, ook wel revitalisering genoemd. Op tal van plaatsen komen nieuwe natuurgebieden tot stand, krijgen rivieren de ruimte, blijven dorpen leefbaar en kan landbouw zich ontwikkelen op duurzame locaties. Samen dragen alle projecten bij aan een vitaal, mooi en schoon platteland voor alle inwoners en recreanten. Aan de uitvoering werken overheden, maatschappelijke organisaties en particulieren, onder regie van provincie Noord-Brabant.

BitM:

Afgraven bouwvoor op 225 ha.

Project mogelijk dankzij bijdragen Life+, provincie Noord-Brabant, Natuurmonumenten, gemeente Heusden, De Vlinderstichting, Staatsbosbeheer en Waterschap Aa & Maas

Ca 1/3 deel van de vrijgekomen bouwvoor (ruim 600.000 m3) gebruikt voor de aanleg van de HoWaBo-kaden

Verspreiden maaisel van bestaande blauwgraslanden. Totaal 1000 ton verspreid over een periode van ruim 4 jaar

Resultaten/etalage uit eerdere fase op 22 ha (De Groene Delta 2009-2012) hielpen/benut

Enkele belangrijke succesfactoren

- Grote belangen voor lokale overheden, voor elk veel te halen
- Bestuurders met ambitie, gedurende langere tijd aan de bak, zeer korte lijnen, gezamenlijke stuurgroepen
- Dwingende belang Howabo, breed gedeelde visie Howabo, koppeling natuurontwikkeling
- Ambities gemeenten Heusden en ‘s-Hertogenbosch
- Neuzen een kant op (groene organisaties en achterban)
- ZLTO opdrachtgever kavelruilen
- Flexibiliteit terreinbeheerders m.b.t. herbegrenzing EHS
- Continuïteit kavelruilcoördinator (met haar op de tanden) en werken met (continuïteit) vertrouwenspersoon
- Constructieve rol provincie Noord-Brabant en waterschap Aa & Maas
- Grote mate van vertrouwen in personen/organisaties
- Zegeningen tellen (goed is goed)

Dank voor de aandacht!

(Bob Leenders)